

ИЗДАВАЈ
УТОРНИКОМ
И
СУБОТОМ
РЕДАКЦИЈА И АДМИНИ-
СТРАЦИЈА Његова Бр. 1
ЦЕТИЊЕ

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

УРЕЂУЈЕ ОЗБОР

РЕДАКЦИЈА СЕ НЕ ПРАВАЉА

ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТА

БРОЈ 54

ПРЕТПЛАТА :

МЈЕСЕЧНО ЛН. 6—

ПОЈЕДИНИ БРОЈ ЛН. 1—

ЛИСТ ЗА НАЦИОНАЛНУ ПОЛИТИКУ, КЊИЖЕВНОСТ И ПРИВРЕДУ

Њ. Е. Гувернер Пирцио Бироли

ПОВРАТАК Њ. Е. ГУВЕРНЕРА НА ЦЕТИЊУ

Јуче — 2 октобра 1942 XX године, вратио се посебним авионом из Рима Његова Екселенција Гувернер Црне Горе Армијски Генерал Алесандер Пирцио Бироли. На аеродрому у Подгорици сачекао је Гувернера Његова Екселенција Генерал Луиђи Ментасти, командант трупа у Црној Гори.

На Цетиње је Његова Екселенција Гувернер стигао тачно у 11:30 часова у пратњи Генерала Команданта Дивизије „Перуђа“.

Господин Бенито Мусолини примио је у аудијенцију Његову Екселенцију Гувернера Црне Горе Армијског Генерала Александра Пирцио Биролиа, који му је детаљно реферисао о дјелу смирења Црне Горе, о борбама које су се одиграле за уништење комуниста и о пласном раду на економско-привредном подизању земље.

Дуче је са великим интересом саслушао извјештај Његове Екселенције Гувернера Црне Горе и на крају, одобравајући га у пошуности, похвалио постигнуте резултате и дао политичко-економске директиве за рад у будуће.

ДУЧЕ

први Маршал Империје

Говор господина Хитлера

Скорашњи нови разговор између Дуче-а и Његове Екселенције Гувернера Црне Горе доказује колико се циљени и у римским политичким круговима дјело што је до сада развио Генерал Пирцио-Бироли у овој земљи.

Разговор је трајао дуго. Његова Екселенција Гувернер изложио је детаљно све борбе, сва пожртвовања, све потешке које је требало слагати да се дефинитивно истребе комунисти.

Послије срећног смирења земље Његова Екселенција Гувернер обратио је одмах сву пажњу економском подизању прилика уопште, чиме се Господин Мусолини потпуно, похваливши, сложио и на крају придодав своје политичке и економске упуте за даљњи рад.

Да је италијанска влада вољна да помогне народ у Црној Гори, пожртвовано и несебично, види се на неуморном раду Његове Екселенције Гувернера, који се труди свим силама да помоћу својих стручњака и одбрамбених људи на самом народу нормализује и олакша живот овој пострадајој земљи.

У ратном плану Сила Осовине није био предвиђен напад на Југославију. Брзу одлуку изазвали су догађаји од 27 марта, када је Београд манифестовао своје антиосовинско расположење. Комунистичке поворке са разним уриједиљеним натписима дефилујале су неколико дана београдским улицама и многе друге околности убрзале су фаталну одлуку.

Затим немилли догађаји који су се одиграли у Црној Гори последње године, потпирени од непријатеља Италије, укидају су читав јавни и привредни живот, те дезорганизовали све установе и све управне власти тако, да се морало почети испочетка.

Надамо се да ће сви честити грађани одбацивши предрасуде, трајнице и личне амбиције, правилно схватити напоре и намере италијанске владе и на сваком кораку помоћи Његову Екселенцију Гувернера и његове сараднике, који Црној Гори нијесу ни трунка сламке одузели и понизили, него, напротив, доносили, дали и подијелили, па макар то стало и жртва италијанском народу.

То треба схватити а да не набрајамо сва добра и људана дјела што су Власти, војне Команде па чак и

Поводом овогodiшњег отварања кампање за вилску помоћ коју проводи Национал-социјалистичка странка, одржан је у Берлину Шпорт-палати веланоствени састањак Партије, за вријеме којег је, после неколико ријечи које је упутио Министар пропаганде Јер Гебелс, говорио господин Адолф Хитлер.

Фирер је започео свој говор наглашавајући да се он противио од Енглева, организује само на напашање реалних чињеница, а никако на фантастична предвађања. Разматрајући даље систем непријатељске пропаганде, рекао је Фирер да непријатељ не признаје никакве до сада постигнуте успјехе немачког и савезничког оружја Међу успјесима, која англоамериканци покушавају да освоје, долазе најприје напредовање до Стаљинграда и на Кавказ са заузимањем огромног непријатељског територија, а тако исто и задињавајући потхвати подморница, ратне морнарице и беспријатељског ваздухопловства. Непријатељ покушава, рекао је Фирер, да представи као неко велико дјело поткаже искрцавања код Диепа и Тобрука, што сви знаду како су изазно пропали. Овове се „ворају додати хвалисања о другом фронту. У сваком случају — рекао је Фирер — свирени смо да до-тојно дочекамо Енглеве и господина Черчил моћи ће да буде задовољан ако се при новом покушају ње ова војска одржи на континенту девет сати као што је то био случај код Диепа.

Осврнувши се на прошлу годину, господин Хитлер је нагласио чињеницу да је најтежи задатак пребројења зиме 1941/42 савршено успио, пошто је програм утврђен у своје вријеме једноставно гласио: задржати фронт на свим странама, а у погодном тре-

поједини војници од уласка у ову земљу, свестрано и великодушно урадили за овај народ и за његово опште подизање.

Црногорци, одговорите тој племенитој лојалношћу и постојаном сарадњом дјелу мира и реконструкције, што је Гувернер Црне Горе већ подухвато!

нутку извршити нападе да се заузму нове територије.

У наврашењу нашег плана — додао је Фирер спадају следећи успјеси:

1) отклањање непријатељске опасности у Црном мору придиком чега су добијене двије велике битке — код Керча и Севастопоља — које су нам донијеле посједовање Кримског полуострва;

2) побједоносне операције на Волховском фронту;

3) долазак на Дон. Фирер је подвукао неуспјеле покушаје Совјета да омету немачке планове, који су довели до уништења 75 совјетских дивизија;

4) велика офанзива за запосједање житних територија, угљенокопа и петролејских зона;

5) напредовање до велике долине ријеке Волге у близини Стаљинграда.

Опостојећим операцијама — казао је Фирер логично, не говоримо. Више волимо да то оставимо у дужност господину Черчилу.

Говорећи даље о организацији окупираних територија Фирер је истакао да је помоћу реактивираних више хиљада километара жељезничких пруга и сарађено на хиљаде мостова који већ служе промету. У исто вријеме се започела и полупривредна реорганизација окупираних територија, те адолви за поновно отварање рудника потребних фабрикама и индустријским предузећима. Ово је откљонило потребу да се из Немачке доводе сировине и најпотребнији материјал. Народ окупираних територија на истоку сједињују са више милиона особа у овом раду и боре се за нас.

Фирер је бацио поглед на сарадњу са савезницима, на челу којих стоји Италија и рекао је: „Ми се не боримо само на једном већ на више фронтноа. То има тим већу вриједност јер су наши непријатељи мислили да ће моћи да развију овај не чини савез. Ми знамо каква би била судбина свијета ако би побједили наши непријатељи.“

Даље се осврнуо Господин Хитлер на велике успјехе Јапанаца и осовинских подводних јединица, које задају

непријатељу тешких губитака. Све више расту бројне потопљених бродова непријатељске морнарице, умањујући дневно тонажу.

Говорећи о бомбардовању становништва, које се врши на Черчиллов захтјев, изјавио је Фирер да ће доћи час кад ће Рајх одговорити на те повреде.

По питању јеврејског проблема изјавио је Фирер да неће Јевреји развојити Аријску расу већ ће то бити обратно.

Пошто је похвалио одважност и пожртвовање немачких војника, изразио је своје чврсто увијерење да ниједна страна војничка моћ неће успјети да савлада Немачку и њене савезнике.

Господин Хитлер је завршио свој говор апелом на немачки народ, да настави извршавање, као до сада свете националне дужности до немијежјевог постигнућа крајње побјеле.

Московски иллузије о отварању другог фронта

Тражење Москве за отварање другог фронта све се више поопштрава од мјесеца марта када им је тако очигледно пропала вилска офанзива. Ипак — пише лист „Беран Цјутунг“ — болшевички савезници показују да не прилажу у обзир молбе Кремља и Москве упућене у априлу, и то овог пута у облику ултиматума да Черчил и Рувел ставе на располагање у априлу мјесцу своје снаге за отварање другог фронта против Немачке. Шеф сјевероамеричке главне команде је обавио да би сјевероамеричке трупе требале да се искрцају у Француску. И порд Бивербрук је изјавио да је апсолутно потребно да се Немци нападну из западне Европе. Черчил је изјавио: „Ми можемо да оснујемо други фронт и основамо га“. Немачки лист завршава да је дјелска катастрофа уништила англоамериканске иллузије. Сада се може пријетити да је други фронт био потез стратега са столом веома потребан да би мало подигли храброст совјетским војницима.

ОСКУДНОСТ ДРУШТВЕНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

Никаква корисна друштвена покретљивост покретљивост није могла да ухвати дубават коренима. Задржавало се, у ва што облика, кредитно, привредно, небавањем, није код нас било да добије ни приближно онај скупина развита која одговара нашим потребама. И не само то, него су наше задруге, почев са кредитним, брзо изумирале, иако да су оствариле скоро узалудни сви напори улагати да се задругама организација оствари и прошири у Црној Гори. Скоро је исти случај са организацијама радника: и они нијесу могли да се стварно организују у циљу материјалне и моралне заштите својих интереса и у циљу подизања нових своје стварности. Такође ни земљопоседници, којих је код нас, иако смо врло оскудни у земљи, највећи број, нијесу сврели своје земљопоседничке удруге, нишпи су се повезали да набрема другим друштвеним групама бране и проводе своје интересе.

Недостатак друштвених организација шешко се објашњава на свима пољима нашег народног живота. Мањкавости нашега крпа, оно што нам поцрпало није уопште дало али није друштво а довољног мјеста, имали смо да надокнађујемо на два начина: у првом реду дашем боље друштвене организације, којом би се удружиле наше снаге и у, осреднели да се из средстава из којима се риболожу извуче што више користи и да се те користи што боље расподеле, и у другом реду довозом недостатака производа са стране, из нашег богатшћу залега али из иностранства. Осушито јуне организације имало је за станаоношћу шешких посљедица у вриеме када су, ипаци овог рапа, обичне прилика биле небројано боље него данас, а шта да се рече за садашње прилика и шта би се у нама могло постићи једном бољом друштвеном организацијом? Неодорно је да би се домогу не увелико ублажило прилично мучно економско ситане, које водиси наше станаоношћу.

Недовољност наше друштвене организације учинила је добрим делом што је наша покретљивост остала заштитица, без довољно пушва, без жељених друта које би је испрекришћиле, без основа за искоришћавање наших иако скрочних природних блага.

Шта је узрок штоме недостатак организације? Хоћемо ли да пратимо у шешким економским приликама нашега крпа, које, а поред свих помоћи са стране, нијесу могле да убрзаје своје ошарицу? Или ћемо та шражшћу унштра у нама, у нашим доухвним и душевним својствима, у нашим нагајелјем и стеченим вешетким особинама?

Ма колико да је шешко економско ситане код станаоношћу пасивизирало вољу за организовање, ми смајрамо да је нашој слојер организацији главни узрок у нашој економској, искривљеној, ситовој, торашкој природи, којом не може да се добродо воли чинити, већ хоће увјек да ситри и доминира. Приториш, иако наизвишћу дна нашег народа, одлукују се јаким развијеним индивидуалним духом. У пошатица: „Птица“ — „Ја, ја, мана“, којом нас карактеришу ва Црне Горе, изгледа да има врлошћу шачишћу. Сваки хоће да буде први, а ако шо не може, онда шешки да буде бар уз првога.

У шеме нашег индивидуализма нашла је своје тлоједо једна велика наша мана, један велики наш недостатак, којим нас се увјек свешћу и који нам се може нарочито данас свешћу. То је наша неслога. У вриеме кад сви шреба да мијачо за једно уже, вада се код нас најве донокто ко, ишачиш и јошувшачиш, најчешће изободовљених амбиција, нашоја да разбиде природне редове, одрашћу их из шлишћује сити, рада и сарања. Код башмо богајед уназод, у нашу кравај шачишћу, којом се као славном можемо доношиси, видимо да смо ми Црногорци чешћу били у међусобним зава-

дама, алеменишким борбама, свајама о првенство и прешисхе. Па ишак, мора се пришћу да је било међусобној рибки као сјајно и дошћуно подрашћавана — када су се сви налазили на окупу и вршили дошћулиш историске дошћу. То су у прошлости били велики напади азијатског ошачаја; дакле, велике заједничке ошачишћу могле су да сложе, иако привремено, наше станаоношћу.

Осушито организашћорског духа, неслога, етошћуризм, индивидуализам и данас код нас штрају главну улогу. Те су шешћене појаве у далекој прошлости ошћавале наше борбе за слободу, у скорој прошлости ошћавале али правиле шешће разним вршима корисних друштвених организа-

НАШЕ МИНЕРАЛНЕ ВОДЕ

О неспитаном још доволно али свакако великом, разноресном и вриједном минералном благау наше земље говорено је већ у више наврата на овом мјесту и указивано је на његов значај за развој и активирање наше привреде. Овдје ћемо говорити о нашим лековитим минералним водама и бањама које претстављају засебну групу минералних природних богатстава и имају велики значај не само за народну привреду, већ и за народно здравље и туристички развој једне земље.

Нарочито је велик њихов значај за народно здравље јер је позната чињеница да их народ радо и у великим случајевима правилно користи. Обично се дугим искуством тачно утврди против којих болести помажу које вода а треба имати у виду да су многи и многи наши крајеви подоста удаљени од медицинске помоћи и кад се прост свијет одлучи да на своју руку потражи лијека у некој бањи, неоспорно да ће то у великим случајевима бити боље и сигурније него да се обраћа којекаким „врачима“ и „надриљескарима“ чија помоћ често је само одмагњање.

У Средњој и Јужној Босни и Савану, тако званој унутрашњој или Динарској Систему, позната су многа бројна налазишта минералних вода. На то много мјеста кроз седамнаесте сторице претбијају изливни вулкански стјепања који су везани за дубље поремећаје у земљиној кори и обично изазивају пољае пометних вода. Наше покретљиве у садашњим границама, пада нешто јужније од тог појаса и није тако богата у лековитим водама, но то не треба да нас обескуражи јер ће по срећвању прилика — послије рата — бити свакако дозвољено и омогућено нашем свијету да се користи бањама преко границе на које је навикао.

Лековите воде уопште дијелимо на три велике групе: индиферентне хладне или топле воде без значајних прилика минералних састојака и слободан угљен диоксида; минералне воде у правом смислу са знатним садржајем и једном и другог и напослетку специфичне лековите воде као што су сумпорне, гвожђевите или радијактивне. Ове се групе ошћене разликују не само по својим саставним елементима, већ и по свем лековитом дјелству.

Најпознатија је „Прибоја Бања“, удаљена око 6 км. од Прибоја близу друма за Пријепоље. Испод једне белине, код самог манастира навири у два млаза вода знатне топлоте — просјечне температуре око 35° С. која затим отиче у Лим. Вода лијека са успјешном реуматизма мишића и аплобаци и неуралгији и позната је једнако још на турског доба.

„Пивска Илица“, на ријечи Комарнич, притоци Пиве у срезу Шавничком, је извор топле воде којој мјешташкористи не само за реуматизма обољевање и за кожне болести. Детаљно још није испитан. Поста забавајног положај и удаљеност од друма Шавник—Жабљак чини је приступач-

на, а данас, када се налазимо под окупишћу и када су нам слота и повезаности прошлости више него ишак, оне разбујају наше народне сити, дошћу ковајелју ошћавати оправдане шешће за народним одржањем, шћу да са што више глава вјемо у нови, посрашћуни свијет.

Не треба мислити да мане нијесу измечиле. И наша природа може се измечити. Славни момеши наше прошлости, пошреб да се сласе најзразвишћу изданак наше расе, шешће прилике у којима живимо, зар нас не уче да одбацимо неслогу, коју искористишави „вуци грабљивци“ унуштра и са стране, и да вршишћувамо планском организацијом нашег живота? Ко буде пренебратио шу поуку, шћу ће бити житосан као народни издаци и на нећа ће се у ситишћуишћу указиваши пршћом као на изроду.

ном само за најближу околину, ма да се прича да су је у турско доба посјеглави надалека.

„Краљски Кисељак“ у селу Краљевоц Андријевце није довољно испитан, нити има толики значај као споменути бање. Значајно је да је то хладна ситишћу вода која се може пити и није искључено да се тако може корисно употребити против извјесних унутрашњих болести односно кожних у случају купања.

„Рожајски Кисељак Извори“ удаљени су око 7 км. од Рожаја, у срезу Беанску у долини речке Кушањке. Извиру на једном блату које изгледа да је такође лековито и имају хладну, кисело гвожђевиту воду коју народ употребљава за више против болести стомака. Количина воде је примјерљива али довољна за искоришћавање.

У близини Мојштира, на савој граници беранског и источног среза постоји неколико слабо испитаних извора хладне, минералне воде. Најзад недалеко наше границе, у срезу Требишњском има два минерална извора названа „Нивнице“. Хладна јодно-бромно-сљана вода ових извора је дившћува по свом саставу, за лијечење женских и косних болести као рахитиса и шкрофтулозе а шћу се воде такође врлошћу у науци препоручују.

На крају треба споменути Пешку Бању, Банску код Косовске Митровице и Илишу код Новог Пазара. Ове бање су дошће сада ван наших граница, али су толико ошћене и на блату код једног дијела нашег народа да их по свршету рата јерваторно радије посјетишћу него многе друге реномиране стране бање.

Пешка Бања у ствари је сумпорно блато које са успјешном лијечи реуматизма обољева и околина га много чини. Дечански Кисељак, хладна кисеља вода код манастира Дечани употребљава народ за лијечење стомачних и цријевних болести и према анализи вода је заиста погодна за ту сврху.

Банска код Косовске Митровице има два јака извора врлуе воде преко 40° С. од којих је један гвожђевити а други сумпорити. Вода се употребљава против реуматизма и неуралгије и пошто заиста успјешно лијечи ове болести слава у ред од протеклих година најпосјетенијих бања ва цијело Косово, Метохију и источни дио Црне Горе.

Најзад Бања Илиш код Новог Пазара има јак изворе врлуе, сумпорите воде која добро лијечи реуматизма и неуралгију, најчешће болести нашег селачког свијета. Не је чудно што је и она била и од даље околине јак ошћена.

Не само у народној медицини, већ и са научне тачке гледишта велики је значај минералних вода за лијечење извјесних болести. Зато је пожељно да се наше минералне воде детаљно испитају и да се научно утврди ихова лековита моћ. За даљешћу унапређење и наградну вјерујемо да неће недостатајати ни приватне иницијативе.

Борба за Мадагаскар и његово природно богатство

Има већ неколико седмица да се и тамо воли борба намећу искривних англоамеричких група и француских послада вишишће владе.

Садашња борба за посјејед оштра има штрашћу карактер, јер се ово налази на географском положају који дозвољава контролу целокупне повлибде око Рта Добре Наде и осигурава пут за Црвено море и Источну Африку.

Акција, која је сада тамо при завршетку, има да се потражи узрок у ствари што су подигле јапанске подморнице када су се појавиле дуж источних афричких обала, јер су тиме доказале да би Јапан ишак могао, кад би хћу, да пошће чак и азијатску ва Мадагаскар. Али Јапан није ник да најчешће да азуане Мадагаскар, пошто може својим подморницама ишак контролирати сву повлибду што иде преко јужноафричког рта. Јапан радо препушта непријатељу да се тамо побједоносно поигра, кад већ друге — ни на мору ни на копну — није успио да се војно афирмира. Увијек су нека штрашћу повлачења кочица покушаја и је потхвате, а крави пороаи би их напослетку гровно закључили.

Острво Мадагаскар је француска колонија, којом управља један гувернер постављен од француске владе (Виши). У администрацији помажу му један саветодавни одбор, једна економска и једна финансијска делегација. Острво је подијељено у двадесет провинција, а броји, укључишћу оштра Коомора и Мозамбичког канала, 3.900.000 становника на пространству од 610.453 квадрат. километара. Мадагаскар припадају нешачан оштра јужној Индијској океана (350.000 км.²).

Становиштво је већином малашћу поријекла. Ту живи 15.000 Африканца, 6.000 Азијана, 25.255 Француза и 14.343 странаца, већином Европца. По вјероспошћусти су безбожници (пагани), а међу њима има 450.000 протестаната, 461.000 католика и доста муслимана.

Главни град је Тананарица са 119.823 становника, од којих 6.000 Француза. Други су важнији градови Антрабаре (18.215 ст.), Дињего (12.237 ст.), Фјанарансоа (14.740 ст.), Мајуна (23.684 ст.), Манананџа (11.462 ст.), Маровао (10.625 ст.), Таматаве (21.421 ст.), и Тулеар (15.180 ст.).

Острво је горовито. Дијелен је у двије зоне: источну, кишовиту, богату шумама (7.300.000 ха.), плодну и западну, прекривену степом по којој обилује једно сточарство.

У источној зони успјева пиринач (6.440.000 кг. годишње), нека врста посвебог пасуља што се извози, кукуруз, кромпир, кава, (10.090 ха — 215.000 кг. годишње), шешера трска (18.500 ха — 120.000 кв.), памук, какао, ванилија, лимичи.

Мадагаскар даје годишње око 4.947.000 волова, 550.000 свиња, 191.000 оваца и 150.000 коза. Велика количина волова даје је повода да се азијатски творице за конзервирање меса, које се извози такође и замрзнуто.

Минерална богатства нијесу још експлоатисана. Постоје рудини угљен, графит (10.000 тона) и малз количина алата (428 кг. годишње). И тако се све више развија индустријска дјелатност подизања разних творица, које преграђују сировине што се већ ту налазе. Тако постоје творице сапуна, шешера, творице цемента, текстила и сламнатих шешира.

Острво Мадагаскар, са постојећим врло скривним привредним развитаком, ишак је показало у посљедње десет година активни биланс, јер је извоз у вриједности био за преко 20%, виши од увоза.

ОД ОСТРОГА ДО ЖДРЕБАОНИКА

НА ГОСПОДИН-ДАН

Како је било тужно на Ждребаснику прије неколико мјесеци када су наше чете бовиле крај нега! У хладној пустињи Бјелопаланке Нињане — равоткривеног крова, сирхихих збова и авоника, измолвене оградe, шишаран експлозива грана, — манастир је личио на лабу равулану буром. Кроз суке крошће околних дрвета, вјетар је само шумио шумом далеких дјетонација, тим јединим знаком живота — или смрти. Тек, тек — као у магновењу — замишљан вјетром, подрхтавала су марештана збова прекорно и болно — и опет ћула. Изаваљени прозори, као дубоке, црне ране, одишали су мјелом и неким нејасним, гогухулим задохом разврата. У унутрашњости манастира, на мјесту где се некада налазио амвон, дјелала је гомила пепела и неколико неодогорелих зрна. Сјећам се... поклеса икона Богородице и малог Христа гледала је болно са нахереног иконостаса и не знам зашто мени се чинило као да плаче.

— Боже, чему све ово! Удасио је мој пријатељ са којим сам разгледао рушевине.

Неколико глупих комунистичких паролова исписаних по зидовима оних бинамичких стубовима њихове пропаганде — објашњавало је читаву трагедију...

Све је било тако погуждено, тужно, испуњено дахом неке правне тишине; покат-кад само, одвајајући туло, тишину је реметило капање воде са влажног манастирског свода.

Острог, 28 августа...

У ведро господина дана свитање, с осмјехом зоре на лицима и неком пританеном радолују у грудима, крећемо пут манастира Ждребасника. Прело је много времена, доста дана, доста мучних часова од нашег првог увиђања са манастиром. Данас, на Господи-дан, ми ћемо га опет видјети, обити стара драга мјеста, занова осјејати успомене — сада тако пријатне, иако ткане многим патњама и опасностима. На челу са својим Командантом пуковником Г. Бајом Станишићем крећемо испод околних Острошких Грета у чијим се литицама бијели манастир Горњег Острога. На тамно жутој позадини са видним знацима негдашње палебине, још више се истиче његова јасна бијелина. Зар не личи, рецимо, посматран овако из даљине на слику старану руком великог уметника, допуну свих времена и свих народа. Дуго, још дуго-јенио бравити се великог чудотворца св. оца Василија, привлачи моје поглед и ја се чудим колико је неоткривене љепоте било у томе привору; и тек онда када се све обавило оном плавим измаглицама, оним заушастим засторима даљина, ја сам отклонико поглед: били смо већ далеко одмакли.

— Ено, Кујаве! — чујем разговор у кампиону и махнало смо се окренуле на ту страну. Збиља, мимолазило ову историску Кујаву са чијих је кришева синила прва искра Националне Револуције. Овјечена ријком Зетом, диже се она на бјелопаланског поља као мало, усамљено о трво. Некада, то није било тако давно, она је аначила острво спаса, острво на коме читавом једном народу.

Приближавало се Данилов Граду. Са велике висине цеста се спушта благо у велику равину Бјелопаланку, где се затим удубљује прашавним долинама на домуку града. Сви смо на ногама. Из наших груди завила се pjesma полетна и снажна, pjesma наше борбе и напора, pjesma наше крпјелке младости. И тако с pjesмом продижемо кроз Град до Ждребасника.

Некада као Ракићева „Напуштена црква“, „где круже вапирци“ сада је манастир пружао сасвим другу слику. Истина, равоткривеног крова, сломијена ограда, изваљени прозори још стоје — али је нестало оне јевине слике пустиши. Дошли су људи. Погледајте,

ове масе свијета испуњене око манастира! Данас, искрених него икада пристају на ове масе распетом Христу. Крваво лудило модерних вандала није их сломило у њиховој црпји вјери; још мање гнусно фарисејство неких доујершких „духовника“. Но, они су остали чврсти, они — ратари и сиромаси. И као што је некада на обалама Јенисаретског језера Велики Учитељ налазио своје највјерније пратиоце у биједним рибарима и дрвосјецама, тако је и данас нашао опет своје најискреније вјернике међу сиромашним ратарима и трудобацима... Посматрајте те добре људе, те просте селанке које прилазе смирено манастирским дверима и моји тешић утичу на некада пустој и оскрнављеној манастира, пред том очаравајућом сликом побожности, — расплињују се и несташу као ружини, гроанчињан снов. Гледам их: честите селанке наше. Оне што су замисли умирало од глади; што су црпјавали од студини на зграшитама својих убогих кривинара; оне, чијим су знојним тијелима, исијелијеним у вјечном напору за гором руметног хљеба, пуњени камени амбиси црногорски. Гледам их: честите селанке наше и мислим на ријечи исповијести племенитог Карела Чапека: „Не, ја не могу бити комуниста баш зато што сам на страни биједних и невољних“.

Крај мене неколицина њих разговарају. Један сједећи старина прича: „Шћели смо да сачувамо ову светињу. Молимо их да маку митрополса са манастирских торања, кумисмо — но ништа не поможе. Још им рекосмо се смо шћипуни и извајину. Сваке ноћи налазали су огањ наспред цркве и ту стражачили. Покад им нампани те ћуфти тако пут Града, онда утеши — а остави манастир да страда. И тако све док нијесу дошли Бјелови људи“.

... „Натагали огањ наспред цркве“ — понављају у себи и према ме излази поновљено огањ погуждени Ждребасник од прије неколико мјесеци; на мјесту где је лежало амвон видим у сјећању опет... Гомилу пепела и неколико неодогорелих зрна.

„Овдје су се грјали партизани“ — рекао сам пријатељу са којим сам разгледао рушевине. И нијесам се преварио...

У сунчев смирај, када су сенке дрвета постале издужене, ушао сам у манастирско здање. Двије, три прилике у црнини молише се по гугуте глас; њихове погласе молише трепериле су дрхтају у тој засвојеној просторици. Коракнуо сам тихо напријед. Према мени, у лакој свјетлости готово догорелих воштањина, сјајетлаво је иконостас. А одазго, кроз плаву копрену дима, гледала је она стара икона Богородице и малог Христа; гледала је благо и заштатнички — не болно и прекорно као некада.

Сјетио сам се једне молитве из дјетињства и почео је читати.

Националист

Мала кроника

Из дана у дан долази на Цетине све мање новина и илустрација, али је и оно што долази, у краткој је вријеме разграбљено. Међутим у Подгорици долази сјајетливи новина, италијанских и њемачких илустрација. Исте долазиле су на Цетине у издацијој множини још овога прољећа, док су биле саобраћане прилике још оскудне. Као да ценилазованом човјеку није новина потребна и као да Цетину нема људи, који би разумјели италијански и њемачки језик. И оно мало новина што долази наплаћује се 50%, 60%, на кадог и 100%, купује нешто што им је цијена отштампана. Изгледа, да ће овој несташници бити узорк томањачке пословног троговачког духа. Зар се не би могло наћи подузетно лице, које би својим солидним вођењем допреме и продаје новина стало на крај овој мањкавости и удовољило овој културној потреби.

Кад се од Рашкова Гуту почнемо спуштати вијагавим путем онако као Тара чете прескачући је на неколико мјеста ондје где она прави чевритије, долазимо у Колашин. Кад се на крша изађе, цио овај предјео је као одакућен, као неки нови чаробни крај, пун свјежине и зеленила проријен поточица и поточињима, човјек оживљава јер само живот око себе види...

Центар овога предјела је Колашин, варош где су последњих година долазили од Скадра и Приморја многи болесници, да свједе набу продужене живота. Колашин се простире на једном тарском подијуму, где је још од 17. вијека постојала турска касаб, учувана у подножје брда, обраслих обилном шумом. Мучил је био живот турске посде и насеља овдје у крају збова и хајдука, на обали валовите Таре која ваља дрвље и камене. Никада мира и спокојства, увијек на стражи да се сачува права вјера од баура и велико повјерење султана на ову шаку граничара. Били су они исти крај, ост од кости оних што су дано-оно користили око Колашина да плјение стадо или чеље да урабе главу, ставе је у торбу, поред бравњеника иштајују у Васојевић, Морачу или Р. в. ца да је покажу као знак свога јунаштва, те да им више нико јуначки прехор учинити не може. Нијесу им рођаци остали дужни, при сваком повратку своје из потјере на својим ланцима брдским коњима. Кртили су често главами брдских хајдука белеме града. „Не зна Тара, за паре рекао је велики Колашин султану у Цариграду да нагласи не само алућност њихове ријеке; него и њихову колашинску непослушност према власти. И pjesma и прича сачувала је спомен о кажњавању колашинске непослушности.“

Али анали су бранити Колашин и Љубе и Мартиновићи и Мушовићи искреније и храбрије него да су рођени у Анадолији. Заинтересовали нас владу у Цариграду да око Колашина погине карузае, бршле да не би ту Каракан начео њихову царевину. Па ипак је отишао, паљен и рушен од бесудних горшата аци брво враћан награт, обнављан и у њему поновно настављан стари живот. А тежак је то био живот. Спазати обучен и обуен с пушком а, оседлан кен у подуму с уредом објешеном о селу чека да се је готово на један пуцањ и поклик; а у пољу радили под женском стражом. Тако је било некада, док нисту ни Колашин и Колашин паде у баурску власт.

По пали-ама око Колашина населили се Морачани и Ровачи. Јер Колашини не хтједоше остати под руком црногорског кнеза, но се отиснуше намиже Санџуку, ко зна са каквим мислима и надама.

Наш човјек није се одушевљавао градским животом а трговињу му је била непозната, па је ралије населавао мјеста одакле може више видјети и глас и издакле чупи, где му је планина наслоњена изд главом, да уножи крпа ова ца. Тако нијесу мислили Бјелопалци, него су дошли и онда где су се негда дивили чардаци са ћепеницама и тробљима погизли кује, отворили трговину и створили варош. Презирали их селаци као ниже од себих, као нејунане, шалили се на њихов рачун давали им подругљива имена, и ако су „вафевином“ све више долазили од њих у ваисност. Доцније се и селаци почеше одушевљавати градом и отаврати „крме“ кафеане, јер је за Црногорце то најлакши и најмање комплисиран посао. Но и даље селаци су увијек остао делима, који с висине гледа оне што женама мјре постав, купују кожнице брију, пеку комуе, кују. Зато нијеге тако гордо селак не улази у град као у Колашин. Палазари дан је овдје као сабор. Више се доје у варош ради иштење, ради разговора да се што чује и види није ради пословања; отуда се доје даје том свеу. Селак је остао овдје више него мјде поносан, не мање на свој положај, него на своју

прошлост. Његово примицање вароши је ратничко: на коњу у три коју у народним pjesmama да би сви осјетили кад он улази у град.

Тај специфични живот Колашина узамириван је мањим и већим политичким потресима. У њему се одијерала и тав. колашинска афера и нереди за вријеме прошлога рата и дуго после рата. Колашин је највише осјејетно и комунистичка звјерста. У њему је Мошо Пијаде засновао прву власт а „пасје гробље“ остаће тужни споменик шта је могла учинити једна изваљена рула, рођена у овим горама...

Данас се Колашин повратио мирном животу. Одакућу је као природа ослободена снеженог покривача. Никада се овдје није више могло мити и ред него даљина. Овдје је био безумља, доста је домова у црно завјенио. Опет не видите сјету и потиштеност на лицима Колашинца. Са пропанаца чује се pjesму обочица више него записеке тужбалица. Снага осјећаја: са владате комунистичке моје надијачала је све тешке животне уде. То се не заборавља лако. Цио говор креће се само о том. Сваки детаљ, сваки доживљај из ове борбе препричава се и помало улази у епску ширину прикладну за гусле својестујну нашим људима. В. Ва.

Националист појетје Митрополита
Г. Јоанинија

Н. Високопреосвештенишо Митрополит Г. Јоаниније радио се одвајо путем своје напасте на Грехову, да 20 пр. мј. приступи: у туђинској свечаности — парастосу двадесет и шесторице најбољих људи на Грехову, који су дали као жртве крваво: комунистичког у Грехову. Митрополит савио је уочи тога дана, где му је био крпчен свечани домет. Сјетну се. В. Високопреосвештенишо савио је св. архиепископску лијепу и парастос погинулих у судјеловане вјерне брво свештеништва. На парастосу у Митрополити одржи је говор крпчен и крпчен и упутио уштење ријечи народима. Његово присуство на овој туђинској свечаности са дјаним ријечима уштење, као и матернално капање сиршине, учинило су да дуго не одојош. Пошто је поново заблагодарио на дочеку, истога дана по подне, Г. Митрополит, свечано испратен од народа напустио је Грехов и отишао на Никшић.

У Никшићу је ставио своје савице, где су се савице доцније свештеништво одржало и многобројни народ са латипом. У њему народ поздравно га је изашрепшеништински Г. Петровић, на чему се Г. Митрополит највише задовољан. Пошто је упутио на саборну цркву, где је Г. Митрополит поздравно арх. наместник свешт. Вукановић. Заним је одужена велика вечерна на коју му је Митрополит одржао народ архиепископску торку.

Сјетну дан, на Малу Гостују. Н. Високопреосвештенишо одлази је св. архиепископску лијепу и одржао окуљеном народу дани и савице. Митрополит, који се отишао из Никшића, народ да чува своју тијеру бравњеника и међу собом живи у савици и љубави. На лијепу је Г. Митрополит прекратио је зробо повинулих националиста, који се налазе код никшићке цркве.

Тога дана по подне Г. Митрополит појетје је село Глбавица у коме се налази гроб великог националног радника пог. Ђеде Милића, као и гроб. Ђеде Милића, који је упутио у савице. Митрополит, који се отишао из Никшића, народ да чува своју тијеру бравњеника и међу собом живи у савици и љубави. На лијепу је Г. Митрополит прекратио је зробо повинулих националиста, који се налазе код никшићке цркве.

У тој савици савице Г. Митрополит појетје је манастир Јувау и савице парастос пог. архимандрита Никодима Јунашевића у Крајинској Гаврилу Дабичу, који су дали од златних домова. Митрополит, који се отишао из Никшића, народ да чува своју тијеру бравњеника и међу собом живи у савици и љубави. На лијепу је Г. Митрополит прекратио је зробо повинулих националиста, који се налазе код никшићке цркве.

На Острогу. Н. Високопреосвештенишо, у чепарисаном селу, савице је развинути манастир Ждребасника и предлаже радње који се сада наводе. Истога дана парастосу се у своју резиденцију.

Друштвене норме у Исламу

Ислам, као наука, није дао само на учења која спадају у чисто религијско подручје, него је дао и основне принципе за регулисање друштвених односа. Јер, Ислам, као што је интернационална и космополитска наука елигија, тако је и његова наука веома рагнута. З.м.је, у наукама је развила исламска цивилизација, која ни природни континуитет у културној развјатку свјетске историје, регулисале су све друштвене односе на чему Ислама.

Ислам, својом појавом, у земљама ногобожачким гдје се и развио, знао је не само духовно-вјерску револуцију него, истовремено, и моралну социјализацију. Он је успио, до ког тих арола, да неколико деценија, након свашања у духовном, друштвеном, ордоничко-брачном и политичко-државном животу, наградни до друштвених поредак лишен неправде и многих орока. Ислам није твореница људска неки класни покрет: он је само Божанска вјера, опште универзално учење устремљено општем добру свих уди у свим временима. Прелазећи ски оквир класа, и испуњавајући једни духом свемир, он се обраћа човеку не само као телесном бићу него до носног згач моралних и умих рјешитости. Већ одмах у свом почетку он прокламује оншту једнакост уди и проглашава слободарски дух зог социјалног учења. Тиме је он вјеку привао слободу и достојанство стављајући га у жарште свемирских створења. Човек својим добним дјелима, поштенним радом, снагом зогарауа и воље треба да загопдари свијетом и однесе побједу ад природом, својом друштвеном колониом и самим собом. Вриједност зјека цијени се према личним способностима; према врлинама срца, ума и карактера те заслугама за опште људске интересе. Човек се упућује на рад, настојања, животну борбеност, тваралаштво, умну активност, науку, филозофију, како би допринио тих ред породици, заједници, држави и повјечанству. Наука и рад су, по Исламу, у истом реду. Ислам и његова морална филозофија дали су и моралне етичке законе. По Исламу, морал се универзалан и опште човјечански. то је морал помоћи, праштања, љубави братства и солидарности.

Као што се види, Ислам не регулисало само вјерске односе већ и свеграно друштвене, који су исто тако, по њему вриједни и важни као и вјерски, јер по Исламу они стоје у нераздијелим везама.

Ј. Радосавић

МАЛИ ОГЛАСИ

Моје матурско свједочанство црногорског назива од 1939/40 године број 35 изгубила сам, те га овим оглашањем за неважеће.

Сладојка Вукашиновић

студент права
Подгорица, Паркова ул. бр. 14

Задану се под кирићу данје собе и кухиња приземљу, а продаје се комолетна трпезарија. Обратити се на адресу: Под Границом бр. 6 — Цетиње.

2-3

Моје свједочанство о саршеном II разреду, као и моје сестре Вукосавић II разреду гимназије из 1941 године изгубио сам, те овим оглашањем за неважеће.

Милош Вукановић

Подгорица-Рогачи

Моје свједочанство о саршеном V разреду, као и моје сестре Дајине о саршеном II разреду беранске гимназије изгубио сам, те овим оглашањем за неважеће.

Вукашин Б. Вишњић

Никшић — Голуб

Дана 28 септембра т.г. год. изгубио сам продају Грлошеном улцом поштом бр. 970 — лира, те овим молим сва поштена да се ако су помоћу поштомачки наћи да изгубио продају Уредништву „Гласа Црногорца“ — Цетиње.

Марко Отлишевић,

трговац из Будве.

ЦЕНВНЕ ВЈЕСТИ

Ивашила из штампе

Ивашила из штампе добро опремљена „Нова граматика италијанског језика“, која ће добро доћи сваком ко има потребу и жељу да научи италијански језик.

Може се добити у књижари Марка Вујовића — Цетиње.

Ис Цетињске Богословије

Ове школске године отвориле се VI разред богословије на Цетињу.

Шегање дрва

Градско поглаварство одредило је цијеновик за шегање дрва и то: од 1-3 м³ 18 л., од 4-21 м³ — 15 л., и до 50 м³ 12 лера по кубном метру.

Постаљени

у Цетињу: Човић В. Даринка, за болничарку званичника дневничара у Дому Народног здравља.

у Бару: Станковић Урош, за чиновника Царинарнице.

Повољени за привремену службу на Цетињу: Поповић Ј. Урош, за контарктуалног чиновника II дирекције Гувернерства; Мартиновић Ђ. Арсо, за хонорарног чиновника IV дирекције Гувернерства.

Премјештен

у Геране: Марковић Душан, службеник Стоваришта дувана у Бару (по службеној потреби).

НАРОДНО ГОСПОДАРСТВО

Овими лан

У данашње доба наступиле су овакве прилике, гдје треба водити строго рачуна о гајењу уносних биљака. Једна од оваких плодина је лан, од којег постоји овим и пролетни (јари). Од лана се има двојно корист, уље и влакно за прядиво, а користе се и плена која се може сипати као нападана стољна храна јер поради ситно полуларних зрна развијених чаура које садржава има плена прилично масти, бијелачевине и угљених хидрата.

Поради извјесних одлика долази у обзир за гајење овим лан. Овај лан сједињује у себи особине уланог као и предивног лана. Гушћом или ређом сјетвом могу се ове особине помјерати у једном или другом правцу. Како су у нашим крајевима уобичајене јаке јесење и пролетње кише, те овим лан добар користи ову влагу, те бави одољива сушну него пролетни лан. Овим се лан брзо развија, покрије земљиште, те тиме спрјечава његово исушење.

Порносно овим лану је сигурнији него пролетњег. Мање пати од болести и штеточина, брзим стасавањем у пролеће гуши коров мање пожеже него јари. Гајењем овим лану боље се расподијели рад у гадинству; сјетва му је рана, а чупа се прије жетве пишење, дакле у вриеме када у гадинству нема много посла. Гајење му је и сигурније, јер даје и влакно и сјеме; боље користи земљишту биљну храну и стару снагу земљишта, јер му је вегетационо доба дуже, боље и подноси невољешне прилике земљишта, зато вољане се и са слабијим земљиштима. Даје могућност рада и зараде, јер прарада ланених стабљика у зимско доба тражи много радне снаге.

У плодороду долази постије окопањива црвене дјетелине а и постије пишење илј ражи. Послеа дана може се сипати свака културна биљка. Сјеје се од 25 до 40 кг., просјечно 36 кг. сјемена на црногорско рало.

Чупа се за добивање сјемена када почне оадати лиише, стабљике се смеће обоје, чауре при додиру шупте, а зрна су тврда, смеће обојеа и имају свој изразит сјај. За добивање и прядива и сјемена, чупа се када се стабљике обоје жуто, тако да добије нијело поже жуто-зелену боју, а сјемена прелазе у смећу боју. Добие се на црногорско рало до 2 м. ц. зрна, до 1½ м. ц. плеве и 5 до 7 м. ц. влакна. Зрно садржаје просјечно 22%, бијелачевина; 34% уља и 21% угљених хидрата.

Иж. Н. В.

Miseria morale

Док младеж читае Европе, а може се рећи и читавог свијета, врши своју свету дужност на фронту, жртвујући младеначки живот за неке више идеале или се пак у повадни ревносно посвећује продуктивноме раду — цетињска лакомислена омладина, поштеђена — благодарени широкорудности Италије — од гладни, биједи и ратних акција, навали времена да се заваља којекаким мисирним летцима. То је неоспориви жиг њеног духовног развјатка!

„Ко што има то и даје“ — каже једна народна мудра изрека. Тако се и од цетињске омладине не може очекивати паметнијих подухвата, јер њихово васпитање обилује само таквим одликама.

Чудно како нико није водио рачуна о оним женама, које су лањске године отишле са партизанима чисто на нагонског протјева? Чудно! О њима није нико ни ријечи рекао ни написао, иако су и оне — као и ове — праве кћери цетињских или црногорских родитеља.

О њима ништа... али последње тих одажних и препаметних потхвата, ријетких у историји свијета, говоре саме за себе и превише јасно...

Кад Бог хоће неког да најстроже казни, одузме му памет!

СПОРТ

Неожеља утакмица у Бару

„ЦРНОЈЕВИЋ“ — „ЦРНОГОРЦА“ 1:0

У недељу 27 септембра одиграна је на игралишту барског с.к. „Црнојевић“ пријатељска утакмица између „Црнојевића“ и цетињског с.к. „Црногорца“. Игру је посјетила огромна публика из свих крајева барског среза (око 4.000 гледалаца).

Игра је била веома занимљива. Сваки је био кише него сигуран у побједу Цетињана. Претпоставља се да се оадје да ће Цетињани сигурно тући Баране са резултатом 4:1! Иако пута Цетињани најуку били срећни. Од барских играча треба похвалити голмана, који је солидно брадио, док је цетињски био слаб. На цетињској страни треба похвалити Бучевића који је господарно игром и одржао дух Цетињана пред уресибином изицањима и аплаузима публике за „Црнојевића“.

Већ у самом почетку (у првих 15 минута) игре покла је први гол за „Црнојевића“, а тај резултат остао је до краја првог и другог полувремена: 1:0 за „Црнојевића“!

За цијелу недељу играња (окада је био гол за „Црнојевића“ т.ј. од самог почетка пас до краја игре), Цетињани су били растрзани (неконачити) и најуку својих играчница. Судја је добро судио.

За идну недељу 4 октобра, барски с.к. „Црнојевић“ позват је да са цетињским с.к. „Црногорцем“ одигра другу пријатељску утакмицу на Бојном Стадиону у Цетињу. За исход овог другог сусрета међу спортским омладином влада велико интересовање.

ЧИТАЈТЕ И ШИРИТЕ
„ГЛАС ЦРНОГОРЦА“,
као свој национални лист

SARTI
la gran marca Italiana
COGNAC - LIQUORI

Једини овлашћени повјереник за Црну Гору
ТВРТКА
Марио Берсели
Балшића Пазар — Цетиње

Sarti
valletti

На продаји
по **L. 82,50** литар
код јединог повјереника
за Црну Гору
МАРИО БЕРСЕЛИ
БАЛШИЋА ПАЗАР, 7
ЦЕТИЊЕ

ИНДИЈСКО ПИТАЊЕ

Велики нереди широм цијеле земље. — Централни савет земљорадника тражи власт. — Рођендан Махатме Гандија. — Убијање и стријељање индијских националиста. Гандијева посланица Рузвелту. — Илузије генерала Вавела.

Централни савет индијских земљорадника састао се у Бомбају и нагласио је том приликом одлуку да се Гандија пусти на слободу и да се индијској странци поврате сва политичка права која је вишекрал Индије укинуо. У тој нагласној одлуци тражи се обавезно провозно националне владе и стварање једног покрета који ће одговарати вољи радничких и земљорадничких маса читаве Индије, у циљу де се присили Енгле-ска да промени свој став према овој земљи. Ради се о једној чврстој одлуци која је дубоко утицала у енгле-ским круговима Нових Делхија, пошто је донесена од стране једне органи-зације, која сакупља у својим редови-ма елементе што држе у својим рука-ма читаво пољопривредно богатство земље. Стометуна одлука послата је вишекралу да о њој обавијести и лондонској влади.

Нереди у Индији се настављају. Индијски заговорници из недеља, који вла-сти врше, Према једној статисти-ци полиција је одговорила на стрије-љање 390 Индијца и за нестанак других 1.060. Енглеским војницима убили су 331 Индијца и ранили 159. Све се више проширује политика репреса-лија. Током 1941 године спремљена су 3 батаљона полицијских агената са циљем да сузбију покрет побуне.

У међувремену је ухапшено у Бом-бају 27 особа.

У Хахабаду запаљена је полицијска зграда. Влада у Мадрасу овластила је полицију да стријеља свакога који се не заустави на њихов повик.

63 рођендан Махатме Гандија биће на свечан начин прославио 12 окто-бра у цијелој Источној Азији. Нашионална индијска застава вијаће се по читавој земљи. Претседник индијског савета, који је био предао оставку, јавио је обраћање ново политичког покрета, чији ће програм бити засно-ван на борби против британског им-перијализма.

По читавој земљи још увијек трају антибританске демонстрације којима се одирују енглеске трупе и полиција поватом жестином. Сазнаје се да је претставништво провинције Бенгала добијело одлуку да задржи у парла-менту брата господина Канхуа Боае који, како је познато, још увијек је рави у Европи. Брат, заступник у ин-дијском парламенту, неће ипак моћи да учествује парламентарној сједници пошто је ухапшен.

Сазнаје се из Калкуте да је убијено 7 особа а ранено још већи број по-водом демонстрација. У једном селу такође је убијено од стране полиције 5 особа. У Бомбају настављају се сту-дентске манифестације све већом же-стином.

Ганди је, и поред строга загов-ра, успио да упути личну посланицу Рузвелту. У њој се, кроз опширно из-лагање чињеница и догађаја, пружа јасна слика ситуације у земљи.

Сјeverоамеричке радио-станице су преносиле јуче јавнији коментар о познатом говору кога је одржао генерал Вавел у Новим Делхијама по питању поновног заузимања Бирма-није. Амерички радио рекао је дословно следеће: „Генерал Вавел је говорио о овом поновном заузимању као при-родној чињеници. Ипак он није успио да да никакве податке што би могли да пружу наду у добар исход овог похвата. У ствари није тако природ-но да ће Јапанци бити расположени да препусте Бирману Енглецима. Ни-каква претпоставка у том смислу неће моћи да се врши док се ситуација у Русији, у Атлантском океану и у Егип-ту не побољша“.

ПОСЛЕДЊЕ ВИЈЕСТИ СА РАЗНИХ БОЈИШТА

СТАЉИНГРАД НА ТРИ МЈЕСТА ПРЕСЈЕЧЕН

БОРБА СЕ ПОВОЉНО РАЗВИЈА — РАСЧИШЋЕНИ ГРАДСКИ КВАРТОВИ

УПОРНО НАПРЕДОВАЊЕ ЊЕМАЧКИХ И САВЕЗ-НИЧКИХ ТРУПА НА СВИМ СЕКТОРИМА ФРОНТА

ИТАЛИЈАНСКИ БИЛТЕН БРОЈ 858

ОД 2 ОКТОБРА 1942-XX

Главни стан италијанских наоружаних снага јавља:

У жестокој борби у којој је слоњен непријатељски напад о коме је јавио јучерашњи билтен нарочито се истакла дивизија „Фолгоре“. Уништена су такође и многобројна борна кола.

Ноћас је током бомбардовања Тобрука од стране британских апарата одбрана града срушила у пламену 1 апарат.

У близини Пиргоса на Криту су немачки ловци присилили на спуштање један „Спитфајер“. Пилот је заробљен.

Источни фронт

Успјеси које су током последњих 24 часа имале немачке и савезничке трупе на источном фронту, дали су нападачким операцијама нешто бржи ритам. Њемачке трупе у свом напредовању на сјеверозападном дијелу Кавказа успеле су да продору кроз једну линију заузваци једно брдовито село претворено у тврђаву. На томе сектору гдје су бољевиши са градили утврђења служећи се природ-ним препрекама настале су током по-следњих дана борбе нарочито же-стоке. Сан путев и стазе биле су закрче дебелим панцима, блокони-ма камија и а поља минирана и огра-ђена жицом. У највећој дивизији танкама је тешка артиљерија била у стању да влада над широким дијелом оператив-ног сектора. И поред тога су њемач-ке трупе равориле око 500 утврда и 60 минираних поља. Бољевиши су покушали да изврше током дана и ноћи противнападе да би повратили изгубљене положаје, али су сви про-тивнапади пропали захваљујући ватри њемачке артиљерије.

На сјеверу од Туапсе су немачки апарати непрестано потпомогли са ве-ликим успјехом напредовање прешадије гађајући непријатељске положаје и совјетске колоне у покрету. Погођена је дуж кавкаских обале једна транспор-тна лађа средње тонаже, бомбама на осматрачким авиона. Њемачке трупе не напредују само у високим брдо-витом сектору, него и на југу од ри-јеке Терек где бољевиши пружају огорчени отпор ослањајући се на њихове јаке утврде.

У нападима против других позиција на сјеверу Стаљинграда Њемци су пресјекли на три мјеста даљб стигавши до Волге и заузели даље блоконе кућа претворене у утврђења. Током ових операција је заузета вона пот-пуно очишћена и од последњих оста-ка црвених трупа. Непријатељски огорчени противнапади на сјеверу града пропали су под ватром њемач-ке артиљерије и дијелом ваздухопловства. Њемачки апарати су вриједно потпо-магали операције прешадије гађајући блоконе кућа артиљеријске положаје као и непријатељска митралеска гне-зда. Њемачки бомбардери су навијели тешка разорена положаја црвених на обалама Волге. Њемачки и хрват-ски ловци срушили су јуче над гра-дом 20 совјетских апарата.

АТЛАНТИ

Напад на један млиној и постављају три про-мисловских паробродова противу америчких трупа

Како је већ јављено ванредним бил-теном уништили су немачке подмор-нице у сјеверном дијелу Атлантског океана већи дио једног америчког ко-воја који је пливао за Енглеску. Био је састављен од неколико бродова ве-

лике тонаже. Послије тешких напада који су трајали неколико дана, успјеле су немачке подморнице да потоне један брод од 19.000 тона типа „Винд-крал Индије“, који се одмах изврнуо после је утрљедовања; један други брод од 17.000 тона типа „Краљина Паши-фика“ и један транспортни брод од 11.000 тона. Оштећен је један ратни брод из пратње, а два друга транс-портна брода такође су погођена торпедима, али се њихова судбина није могла утврдити. Укупна тонажа потоп-љених бродова износила 47.000 тона.

У другим зонама Атлантског океана потопиле су немачке подморнице 11 бродова са 57.000 тона носивости. На тај начин укупни губитци нанесени не-пријатељу током последња 4 дана на-носе 14 јединица од укупно 104.000 тона.

Одјелак морнарице јавља да је јед-ан сјевероамерички трговачки брод торпедован и потопљен 29 септембра у сјеверном дијелу Атлантског океана.

Берлински листови јавио нешто начи-на како господи Черчил и Рузвелт настоје да сакрију истину о потапању трију великих трансатлантских бродова што су пренашили сјевероамеричке трупе. Енглески адмиралитет са својом игром ријечи не може да побједе и при-крије грозоту те катастрофе. Њемачка штампа надале тврди да ће ипак сје-вероамерички јавно мињење довести једнак дана истину и да све лажне маневре адмиралитета неће успјети да ублаже утисак.

Разно извјешје

29 септембра су ъемачки бомбар-дери у дневним нападима из ниског лета бацили бомбе на ратна постро-јења у неколико градова југоисточне Енглеске.

У ноћи 30 септембра су британски бомбардери надлетали над Балтичком омором, срушена су 2 апарата. Бомбардери њемачких формација извршили су током дана успјешан напад у бринућем лету на војне објекте ратних градова јужне и југо-источне Енглеске.

Непријатељски напад извршен 30 септембра на луку Емпедокле и бли-зиња мјеста проучерковао је 17 мртвих и 13 ранених међу становништвом и оштетио неколико зграда са стано-вање.

Британски апарати бацили су бомбе на Ла Канеју и на залив Суда на Криту.

Наставља се бомбардовање лука острва Малте. Над острвом су 1 окто-бра њемачки ловци уништили један „Куртис“.

Неколико енглеских апарата извр-шило је ноћас разараачке летове на обалску зону сјеверне Њемачке. Сру-шена су 2 биртанска апарата.

Египатски фронт

На египатском фронту није се ни-шта нарочито збило последњих дана осим врачног и артиљеријског од-страног бомбардовања. Италијански бомбардери напали су железничку станицу Ел Хамаа, изазвавши експло-зије и пожаре. Један италијански напад на Тобрук није успио извр-шити интензивне противавионске од-бране која је оборила један авион. Њемачки ловачки апарати срушили су 29 септембра у ваздушним борбама 7 британских апарата. Неколико дан-нова госде појединих авиона који су успјели да се палобранима спасу заробљени су од стране италијанско-не-мачких посада.

Подјела едикована од стране Господина Бенита Мусолинија Црним Кошуљама

>М< батаљона

Данас је господин Мусолини по-слијели Црним Кошуљама „М“ батаљон на одликовања што су појединци на-служили у разним војним акцијама в-ративши. Та савесност је била по-премљена пошто на данашњи дан на-пада годишњица образована је под-сти батаљона. По завршетку подје-одржао је господин Црним Кошуља крај-говор који је изавао међу Црним Ко-шуљама и међу присутним грађанств-у велико одушељење.

Начелник штаба милиције генерал Галбини, по Мусолинијевој жељи, са-маровао је похвалу коју је Мусо-лини изразио овом приголом на рачун са-важних Црних Кошуља. При заврше-ку каже се у тој похвали да је нар-очито важна пошта додана у доба ко-је се већ бори. Црне Кошуље похва-љено боре на свим фронтима.

Тихи океан

Бомбардовање сјевероамеричког ратног брода „Жорж Елиот“ на-товареног трупама

Аустралијанска команда на Канбер-ји јавља да је једна јапанска једини-ца извршила напад на објекте дарвин-ске луке.

Један извјештај из Мелбурна јав-ља да је једна ваздухопловна јана-ска одрила поново бомбардовала ави-онску луку највишеши тежку ште-постројењима.

Један јапански авион торпедир-ао је својом тобом бомбу на сјевер-ноамерички брод „Жорж Елиот“ на-товарен тропима. Јавља се у комуни-кацији морнарице Сједињених Држа-ва да су валови запаљеног гаса из-азвали пожаре на палуби. Запаљен брод је напуштен. Било је многобро-јних жртава. Исти одјелак јавља да је помоћни сјевероамерички брод „Го-гови“ потопљен дуж Гуадалканала.

КРАТКЕ ВИЈЕСТИ

ИЗ ИНОСТРАНСТВА

— Сазнаје се да су разрушене успел-таже железничке пруге Алпен—Хоен-Тријол у Швајцарској. Ова дјела се при-сирљански национализма. Послате су-танске трупе да чувају споменуте пруге.

— Сазнаје се да је Енглеска коман-да одредила одузимање жетве куку-руза у једној у Словенији и јужном Египту.

— Око 1000 Енглеских грађана који у Бујару морали су да се врате у Ен-глеску, били су пријављени у још једну.

— Бродоломници с једног јапанског бо-јовог потопљеног бомбара на једном авиону на-цини су са једног рибарског брода у луку